

УДК 378:37.011.3-051:37.01/.09:[373.3.016:81'243](045)

Вежел А.
магістр, спеціальність Середня освіта
(Мова і література (англійська),
Мукачівський державний університет

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті розглянуто поняття готовність майбутніх учителів до здійснення професійної педагогічної діяльності як інтегративну особистісно-професійну якість, яка характеризує певний рівень розвитку їхньої професійної компетентності в результаті інтеграції мотиваційно-ціннісного, когнітивного, процесуального та рефлексивно-результативного аспектів.

Здійснена кореляція понять «професійна компетентність» та «готовність до педагогічної діяльності» як змістове наповнення професійної компетентності вчителя іноземної мови, що засвідчує його готовність до професійної діяльності.

Ключові слова: «професійна підготовка», професійна діяльність, професійний саморозвиток, особистість учителя, професійно-особистісні якості.

The article considers the concept of readiness of future teachers to carry out professional pedagogical activity as an integrative personal-professional quality, which characterizes a certain level of development of their professional competence as a result of integration of motivational-value, cognitive, procedural and reflexive-effective aspects. The correlation of the concepts "professional competence" and "readiness for pedagogical activity" as a content of the professional competence of a foreign language teacher, which testifies to his readiness for professional activity.

Key words: "professional training", professional activity, professional self-development, teacher's personality, professional and personal qualities.

Сучасний процес входження України до європейського освітнього й наукового простору пов'язаний із зростанням вимог до рівня професійної компетентності майбутніх учителів, зокрема, учителів іноземної мови в початковій школі. Важливу роль у цьому процесі відіграє вища школа,

першочерговим завданням якої є створення умов для ефективного формування та розвитку їх професійної компетентності [1, 72].

У професійній педагогічній освіті перехід на компетентнісно орієнтовану парадигму підготовки фахівця розглядається у двох аспектах. По-перше, відбувається модернізація змісту професійної освіти, що передбачає його відбір і структурування з одночасним визначенням результативної складової освітнього процесу – набуття студентами компетентностей. Саме цей напрям ґрунтовно розкривають науковці різних ВНЗ України (Л. Бірюк, Н. Ігнатенко, О. Комар, Л. Коваль, І. Пальшкова, Л. Петухова, Н. Черв'якова, І. Шапошнікова та ін.). По-друге, постає потреба навчити майбутніх педагогів цілеспрямовано формувати в учнів міжпредметні та предметні компетенції. З цією метою О. Савченко рекомендує «спочатку максимально повно та синхронно передбачити в державних стандартах систему підготовки майбутніх учителів до формування різних компетенцій учнів, а потім визначити кафедри, які будуть координаторами й предметним осередком у підготовці студентів до такої діяльності» [3, с. 6].

Таким чином, перехід до компетентнісно орієнтованої парадигми підготовки вчителя, у тому числі вчителя іноземної мови в початковій школі, обумовлює необхідність зміни контексту трактування самої суті поняття «професійна підготовка», його мети, змісту і результату.

Аналіз досліджень засвідчує відсутність єдиного підходу щодо тлумачення кола понять, які характеризують процес професійної підготовки майбутніх учителів. Так, усталеним є підхід, відповідно до якого метою і результатом професійної підготовки у ВНЗ виступає готовність до педагогічної діяльності. При цьому часто поняття «готовність» ототожнюють з поняттям «підготовка», що, на нашу думку, є некоректним, оскільки підготовка – це процес, який формує готовність особистості до певного виду діяльності.

Якість професійної педагогічної готовності вчителя визначається рівнем його підготовки, яку він отримав у системі педагогічної освіти [2, 83].

Процес підготовки до формування професійних якостей має свою структуру, особливості та закономірності. Структура процесу підготовки включає такі компоненти, як мету, зміст, форми, методи, результат тощо. Одним із складових компонентів цієї структури є результат – готовність майбутнього вчителя до професійної діяльності. З цієї причини готовність у психолого-педагогічних дослідженнях хоча і трактується по-різному, проте спільним є те, що вона розглядається як частина професійної підготовки майбутнього вчителя, інтегральне, багатоаспектне утворення, яке включає низку компонентів, адекватних вимогам, умовам та змісту діяльності [5, с. 14].

Таким чином, процес професійної підготовки не може здійснюватись без врахування феномену готовності, адже остання постає результатом та показником всього процесу професійного становлення фахівця.

За останні десятиріччя в Україні було проведено багато досліджень, у яких розкриваються загальнотеоретичні проблеми готовності майбутніх педагогів до педагогічної діяльності (І.Зязюн, Е.Карпова, Н.Кічук, Н.Кузьміна, А.Ліненко, Л.Міщик, Г.Нагорна, Л.Хомич та інші); становлення і розвиток готовності студентів до певного виду педагогічної діяльності (І.Вужина, Н.Волкова, Т.Жаровцева, С.Литвиненко, Г.Троцко, О.Шпак та інші); формування готовності, спрямованої на особистісне і професійне удосконалення майбутніх педагогів: морально-психологічної готовності (Л.Кондрашова), готовності до професійного саморозвитку (О.Пехота), готовності до інноваційної професійної діяльності (І.Богданова, І.Гавриш), готовності до саморегуляції педагогічної діяльності (В.Чайка) тощо.

В руслі компетентнісного підходу визнання компетенцій/компетентностей, як основних складових професійної підготовки фахівця у європейському освітньому просторі, обумовлює зростання інтересу вітчизняної психолого-педагогічної науки до її теоретичного обґрунтування і практичного формування.

На сьогодні наукові дослідження професійної компетентності набувають все більшої актуальності. Проблема знаходиться в полі зору багатьох наукових дисциплін: соціології, культурології, психології, історії, філософії, професійної педагогіки тощо. Її розгляд передбачає здійснення теоретичного пошуку на стику кількох наукових дисциплін та з точки зору різних наукових підходів: соціокультурного, діяльнісного, комунікативного, професійного, системного, контекстно-інформаційного та психологічного. Кожен із названих підходів дозволяє розкрити різні аспекти цього багатокомпонентного поняття [2, с. 25].

Зацікавленість широкого кола науковців проблемою формування професійної компетентності свідчить про те, що сьогодні в науково-педагогічному співтоваристві йдуть інтенсивні дискусії з приводу змісту та структури професійної компетентності.

Термін «професійна компетентність» на сьогодні – основна результативна складова якості підготовки вчителя початкових класів у європейському освітньому просторі. Такої ж думки дотримуються і українські науковці, які розглядають поняття «професійна компетентність» через призму професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя.

Аналіз психолого-педагогічної літератури, який провела О. Нагреллі, показав, що з позицій сьогодення в науці не існує однозначного підходу до визначення сутності поняття «професійна компетентність вчителя».

Аналіз сутнісних ознак поняття «професійно-педагогічна компетентність» засвідчив, що вона має складний ємнісний зміст, оскільки охоплює різноманітні сторони особистості вчителя та інтегрує її різні характеристики [4, с. 11].

Аналіз структурних компонентів професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів засвідчив відсутність єдності думок науковців щодо їх визначення. Враховуючи зміст професіограми вчителя початкової школи, яка передбачає оволодіння теоретичними знаннями, практичними вміннями та навичками, формування особистісних властивостей та професійних здібностей, спрямованих на успішну реалізацію педагогічної діяльності, ми виділили такі структурні компоненти професійної компетентності: мотиваційно-цільовий, комунікативно-змістовий, операційно-діяльнісний та рефлексивно-особистісний.

Проведений аналіз дає змогу визначити професійну компетентність як ключову проблему підготовки фахівця, що розглядається в тісному зв'язку з поняттям готовності як її результативної складової. Передумовами для співвідношення понять «професійна компетентність» і «готовність» до професійної діяльності є наукові дослідження структури та змісту поняття «готовність».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баркасі В.В. Формування професійної компетентності в майбутніх учителів іноземних мов: дис.... канд.пед.наук: 13.00.04 / Вікторія Володимирівна Баркасі; Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К.Д. Ушинського. – Одеса: [б.и.], 2004. – 223 с.
2. Бігич О.Б. Методична підготовка вчителя іноземних мов в системі професіоналізації процесу навчання іноземних мов / О.Б. Бігич // Вісник Київ. держ. лінгв. ун-ту. Серія «Педагогіка та психологія». – 2000. – Вип.3. – С. 179-183.
3. Гусак Л. Є. Англійська мова для дітей молодшого шкільного віку загальноосвітніх навчальних закладів за методикою асоціативних символів : підручник / Л. Є. Гусак, О. І. Гунько, Н. Р. Єфименко, С. В. Стадник; М-во освіти і науки, молоді та спорту України. – Луцьк : Волинські старожитності, 2011. – 104 с.

4. Комарницька Т.М. Кваліфікаційна характеристика вчителя іноземної мови в контексті сучасних наукових, психолого-педагогічних теорій, методів та технологій навчання / Т.М. Комарницька // Міжнародне співробітництво та університетська освіта: матеріали Міжнар. наук. конф.: Вид-во МФ НаУКМА, 2000. – С. 161-165.
5. Куц О. Нові технології та моделювання підготовки вчителів фізичної культури / О.С. Куц, І.А. Лапичак // Молода спортивна наука України: [зб. наук. пр. з галузі фізичної культури та спорту]: у 4 т.– Л.: НВФ «Українські технології», 2002. –Вип.6, Т. 2. – С. 84–92.

УДК 373.2.016:745/749(045)

Герц О.А.
студентка 3 курсу, спеціальності «Дошкільна освіта»,
Мукачівський державний університет
Микуліна А.К.
старший викладач кафедри теорії та методики дошкільної освіти,
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ АПЛІКАЦІЇ ТА ВИРІЗУВАННЮ З ПАПЕРУ

В статті охарактеризована аплікація як вид образотворчої діяльності дошкільників. На основі аналізу наукових досліджень з даної проблеми розкритий вплив аплікації на всебічний розвиток особистості дітей дошкільного віку.

Значна увага приділена особливості методики навчання вирізуванню з паперу дітей середньої та старшої груп, розкрита специфіка оволодіння технічними навичками аплікаційних операцій.

Ключові слова: аплікація, прийоми вирізування, технічні вміння і навички, способи вирізування.

The article has described the application as a type of art activity of preschoolers. According to the analysis of scientific researches on this problem, the author of the article has revealed the influence of the application on the comprehensive development of preschoolers' personality.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>